

Öğretmenlerin Kitap Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi

Evaluation of Teachers' Book Reading Habits

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarının değerlendirilmesidir. Bu çalışmanın yöntemi belirlenirken nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni tercih edilmiştir. Bu kapsamda kolayda örnekleme yöntemi ile araştırmaya 15 öğretmen dahil edilmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış 3 sorudan oluşan bir görüşme formu tercih edilmiştir. Ulaşılan veriler içerik analizi ile değerlendirilmiştir. Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlik mesleği üzerinde olumlu etkiler sağlar. Bu etkiler, profesyonel gelişimi destekler, geniş bir perspektif sunar, öğrencilere örneklik rolü oynar, kültürel farkındalığı artırır ve empatiyi destekler. Ayrıca, etkili sınıf içi etkileşimleri teşvik eder. Öğretmenler, kendi okuma deneyimlerini paylaşarak ve kitap önerileri sunarak öğrencilere okuma tutkusunu aşırlar. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını teşvik eder ve öğretmen-öğrenci ilişkilerini güçlendirir, böylece daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturur.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Kitap, Kitap Okuma.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate teachers' book reading habits. While determining the method of this study, phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was preferred. In this context, 15 teachers were included in the study with the convenience sampling method. A semi-structured interview form consisting of 3 questions was preferred as a data collection tool. The data obtained were evaluated by content analysis. Teachers' reading habits have positive effects on the teaching profession. These effects support professional development, offer a broad perspective, serve as a role model for students, increase cultural awareness and promote empathy. It also promotes effective classroom interactions. Teachers instill a passion for reading in students by sharing their own reading experiences and recommending books. These approaches encourage students to acquire reading habits and strengthen teacher-student relationships, thus creating a more effective learning environment.

Keywords: Teacher, Book, Reading.

GİRİŞ

Okuma, bireylerin dil becerilerini geliştirmeleri, bilgi edinmeleri, düşünme yeteneklerini artırmaları ve genel olarak bilişsel gelişimlerini desteklemeleri için temel bir beceridir. Özellikle okumaya yeni başlayan çocuklar, bu beceriyi kazanmanın heyecanı ve merakıyla doludur. Bu dönemde, öğretmenlerin rolü oldukça kritiktir, çünkü onlar öğrencilerin okuma alışkanlıklarını şekillendirmede büyük etkiye sahiptirler. Öğretmenlerin, öğrencilerin okuma isteklerini ve motivasyonlarını yüksek tutmaları son derece önemlidir. Ancak bu teşvik sürecinde, öğrencilere belli bir kitabı veya türü dayatmak yerine, öğrencilere özgür bir kitap seçimi yapma fırsatı tanımak gerekmektedir. Her öğrencinin ilgi alanları ve okuma tercihleri farklıdır. Dolayısıyla, öğrencilere kendi ilgi alanlarına uygun kitapları seçme özgürlüğü vermek, okuma deneyimlerini kişiselleştirmelerine yardımcı olur. Ayrıca, öğretmenlerin kendi okuma alışkanlıkları ve tutkuları da önemlidir. Öğretmenler, öğrencilere iyi birer rol model olmalıdır. Etkili bir okuma eğitimi için, öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak geliştirmeleri ve okuma alışkanlıklarını sürdürmeleri gerekmektedir. Öğretmen adaylarının okuma motivasyonlarını ve stratejik okuma davranışlarını geliştirmeleri, gelecekteki öğretmenlik uygulamalarını olumlu bir şekilde etkileyebilir. Öğretmenlerin bu alandaki yeterlilikleri, öğrencilerinin okuma başarılarına olumlu katkılarda bulunabilir. Brooks'un belirttiği gibi, öğretmenlerin iyi birer model olmaları, öğrencilerin okuma tutkusunu kazanmalarına yardımcı olabilir. Öğretmenler, okuma alışkanlıklarını göstererek, öğrencilerin bu alanda ilham almasını sağlayabilirler. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programlarında, öğretmen adaylarının kendi okuma becerilerini ve motivasyonlarını güçlendirmeye yönelik çalışmaların artırılması gerekmektedir. Sonuç olarak, öğretmenlerin okuma konusundaki rolü büyük öneme sahiptir. Öğrencilerin okuma isteklerini canlı tutmak, özgür kitap seçimi yapmalarına olanak tanımak, öğretmenlerin okuma tutkularını ve yetkinliklerini geliştirmek, etkili bir okuma eğitiminin temel unsurlarıdır. Bu sayede, öğrenciler hem okuma becerilerini geliştirirken hem de okumayı bir yaşam tarzı haline getirirler.

Okuma, dilsel ve bilişsel yetenekleri geliştirir ve insanların okuduklarını anlamlandırmalarına yardımcı olarak hayatlarına bir amaç kazandırır. Okuma, geçmişte olduğu gibi bugün de bilgi edinmenin en etkili yöntemidir ve günümüz bilgi çağında önemi daha da artmıştır. Bu nedenle okuma, eğitim programlarında önemli bir rol

Huriye Öztürk ¹ 
Abdurrahman Günbattı ² 
İlknur Kazaklı Doğan ³ 
İrem Veldet ⁴ 

How to Cite This Article

Öztürk, H., Günbattı, A., Kazaklı Doğan, İ. & Veldet, İ. (2023). "Öğretmenlerin Kitap Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:55; pp:4108-4115. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.72947>

Arrival: 10 September 2023
Published: 30 November 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

² Öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

³ Öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

⁴ Öğretmen., MEB, Ankara, Türkiye

oyunmaktadır. Etkin okuma, insanların bilgi edinmelerine yardımcı olmanın yanı sıra yaratıcılıklarını, yaratıcı düşüncelerini ve ufuklarını geliştirmelerine de yardımcı olur (Akyol, 2012). Elbette herkes bu deneyimleri aynı derecede yaşamamaktadır. Bunun nedeni bireysel özellikler, çevre, önceki deneyimler ve sosyokültürel yaşam gibi çeşitli unsurlardır. Eğitim, bu bireysel eşitsizlikleri azaltmanın en etkili yoludur. Bu nedenle, öğretmenlerin öğrencilere okumayı öğretmek için yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekir (Güneş, 2014; Yalçın, 2002). Okuma beyinsel bir faaliyettir, bu nedenle onu tanımlamanın oldukça zor olduğu kanıtlanmıştır. Geçmişten günümüze bilginin artan önemi ve teknolojinin ilerlemesi nedeniyle okumanın yeniden tanımlanması gerekli hale gelmiştir. Okumanın orijinal tanımı yazıdaki sembollerini analiz etmekte; sonraki tanımlar bu sembollerini bir bütün olarak yorumlamayı ve analiz etmeyi içeriyordu. Günümüzde ise okuma, yazar ve okuyucu arasında iyi bir iletişim kurulmasını sağlayan, kelimelerden noktalama işaretlerine kadar her şeyi tanıyan ve okuyucuların zihinsel becerilerini geliştirmelerine yardımcı olan bir çalışma alanı olarak nitelendirilmektedir (Akyol, 2012; Day ve Park, 2005; Güneş, 2014; Ünal, 2006; Yalçın, 2002). Dolayısıyla, okumanın nihai amacı okuyucu ve metin arasındaki iletişim yoluyla anlam yaratmaktır (Tompkins, 2010). Okuma fikri, önem ve anlam kazandığı için artık daha derinlemesine ele alınmaktadır. Günümüzde, daha önce sesli okumaya yapılan vurgunun aksine, okumada yer alan beyinsel süreçler üzerinde durulmaktadır. Okuma prosedürlerini ve tekniklerini geliştirmek için araştırmalar yapılmakta ve bu alanda eğitim verilmektedir (Güneş, 2015). İlkokuldan liseye kadar, çeşitli teorik ve ampirik araştırmalar öğrencilerin farklı bilişsel ve duygusal yapılarını araştırmaya çalışır. Okuduğunu anlama (RAND Reading Study Group, 2002), okuma stratejileri (Mokhtari ve Reichard, 2002), başarılı okuma öğretimi için akıcı okuma (Rasinski, 2012; Samuels, 2006), kelime bilgisi (Yıldırım, Yıldız ve Ateş, 2011), okuma motivasyonu (Guthrie, 2004), okuma kaygısı (Çeliktürk ve Yamaç, 2015) ve okuma tutumları (Kocaarslan, 2016) bu çalışmalara konu olmuştur. Okuma, hem bilişsel hem de dilsel beceriler gerektiren zor bir görevdir. Okumada akıcılık ve anlama, başarılı bir okuma için ön koşullardır. Bu niteliklerin küçük yaşlarda kazanılması gerekse de okullar ve öğretmenler öğrencilerin bu nitelikleri geliştirmelerine yardımcı olmada önemli bir rol oynamaktadır (Akyol ve Kodan, 2016).

"Okuduğunu anlama, okumanın temel amacını oluşturan ve okuma yoluyla birbirini geliştiren iki fikrin birleşimidir. Okuduğunu anlayan bir kişi, metne birçok açıdan bakabilir ve aktarılmak istenen fikirleri, duyguları ve gerçekleri kavrayıp yorumlayabilir (Çağlayan, 2016). Okumada bireysel farklılıklar yaşa bağlı olarak da ortaya çıkmaktadır. Yetişkinlerin ve çocukların aynı seviyede okumasını beklemek gerçekçi değildir. Okuma taktikleri, motivasyon, hazırlık ve ön bilgi çok önemlidir (Akyol, 2012; Aytan, 2015). Okuma bir zamanlar sessiz okuma ve sesli okuma olmak üzere iki kategoriye ayrılırdı ve ikincisi ana vurguydu. Okumanın yeniden tanımlanması ve zihinsel bir faaliyet olarak kabul edilmesinin ardından, okuma üzerine yeni ve daha kapsamlı araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu araştırmalar, okuma çeşitliliğinin artmasına, türlere ayrılmasına, okuma aşamalarının ortaya çıkmasına ve çeşitli okuma tekniklerinin geliştirilmesine yol açmıştır (Aytan, 2015). Okumanın yapılabileceği yolların çeşitliliğinin bir sonucu olarak çok sayıda okuma stili ortaya çıkmıştır. Bu yeni okuma türlerinin her biri tarafından kullanılan amaçlar, göz hareketleri, bireysel özellikler, prosedürler ve materyaller, onları kategorilere ayırmak için kullanılır (Güneş, 2014). Literatür analizinde okuma stillerine ilişkin kategorilerde farklılıklar olduğu görülmektedir. Okuma stilleri Güneş (2014) tarafından beş, Karatay (2014) tarafından on beş, Ünal (2006) tarafından ise on dokuz kategoriye ayrılmıştır. Ancak literatür incelendiğinde, sessiz ve sesli okuma stillerinin sıklıkla vurgulandığı görülmektedir. Sesli okuma ve sessiz okumanın çeşitli kaynaklarda ele alındığı ve bu iki okuma stilinin okuma öğretiminde önemli bir rol oynadığı açıktır. Okuma zihinsel bir faaliyet olduğu için okuyan kişiler çeşitli sorunlar yaşayabilir. Okuma stratejileri bu engelleri aşmak için kullanılan tekniklerdir. Bu taktikler okumadan önce, okurken ve okuduktan sonra olacak şekilde üç bölümde ele alınmaktadır.

İnsanların okuma alışkanlığı geliştirebilmeleri için okuma yöntemleri de bir o kadar önemlidir (Tuna, 2016). İnsanların okuma alışkanlığı geliştirebilmeleri için öncelikle okumayı sevmeleri ve ilgi duymaları gerekir. Motivasyon, kişide ilgi uyandıran birincil unsurdur. Hemen her disiplinde olduğu gibi eğitimde de motivasyon çok önemlidir. Bireylerin motivasyonu ya da itici gücü, merak, ihtiyaç ve başarı arzusu gibi çeşitli duygular tarafından tetiklenir. Çocukları motive etmek, okuma alışkanlığı geliştirmelerine yardımcı olmanın ilk adımıdır (Budak, 2016). Çok sayıda bilimsel araştırma, bilişsel ve motivasyonel faktörlerin okuma becerilerinin gelişimi üzerindeki önemli etkisini belgelemiştir (Yamaç ve Çeliktürk, 2018; Yıldız ve Akyol, 2014). Okumayı tercih etme ve okumayla meşgul olma arzusu, okuma motivasyonunun tanımıdır. Okuma motivasyonunu anlamak için teorik bir temel, okuma bağlılığı bakış açısı tarafından sunulmaktadır. Okumaya istekli olan ve olmayan öğrenciler arasındaki ayrımlar bu bakış açısıyla açıklanmaktadır. Okumaya istekli ve motive olan öğrenciler, kişisel gelişim için okuma arzusuna sahiptirler, farklı okuma teknikleri kullanırlar, metinden anlam çıkarmak için ek bilgi toplarlar ve metni anlama süreci boyunca daha fazla sosyal etkileşime girerler. Sonuç olarak, okuma isteği ve motivasyonunun önemli bir bileşeni içsel motivasyondur (Gambrell, 2011b). Okuma, insanlara erken yaşlardan itibaren, genellikle okullarda aşılır.

Okumaya yeni başlayan öğrenciler arasında okuma dürtüsü oldukça güçlüdür. Genç okuyucular karşılaştıkları her karakteri, kelimeyi, cümleyi ve yazı parçasını okumaya heveslidir. Eğitimcilerin bu süre boyunca onları desteklemesi çok önemlidir. Ancak öğretmenler bu aşamada öğrencileri belli bir kitabı ya da türü okumaya zorlamak yerine okumak

istedikleri kitapları seçmelerine izin vermelidir. Her insan benzersiz olduğu için, edebiyattaki seçimlerinin de aynı şekilde benzersiz olması mantıklıdır. Profesörlerin bu durumu göz ardı ederek öğrencilere ilgi duymadıkları romanları okutması ters etki yaratabilir ve öğrencilerin kitap okumaktan nefret etmelerine neden olabilir (Ünalın, 2006). Genç okuyucuların derslerinde, okuma konusunda son derece azimli ve tutkulu öğretmenler tarafından beslenmesi ve teşvik edilmesi muhtemeldir. Bu tür öğretmenler, sınıflarında okuma sevgisini ve metinle yüksek düzeyde etkileşimi teşvik eden öğretim taktikleri kullanacaktır (Applegate&Applegate, 2004).

Brooks (2007), okumayı etkili bir şekilde öğretmek için öğretmenlerin olumlu bir örnek oluşturması gerektiğini ileri sürmektedir. Bu nedenle, öğretmen eğitimi programları öğretmen adaylarının yetkin okuyucular olmasını garanti etmelidir. Öğretmen adaylarının gelecekteki öğretim yöntemlerinin, güçlü okuma motivasyonlarından ve stratejik okuyucu davranışlarından etkilenmesi muhtemeldir. Öğrencilerin, öğretmenleri güçlü okuma motivasyonu ve akıllı okuma alışkanlıkları sergilediğinde daha başarılı okuyacakları öngörülmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin okuma yeterliliklerini artırmak için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel fenomenolojik desen kullanılmıştır (Marton, 1988). Fenomenolojik araştırmada, incelenen olguyu deneyimleyen ve bunu ifade edebilen veya yansıtabilen bireyler veya gruplar veri kaynağı olarak kabul edilir. Olguyla ilişkili anlamları ve deneyimleri ortaya çıkarmak için görüşmeler yapılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013)

(Ekiz, 2003).

Çalışma Grubu

Bu çalışmada kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolayda örnekleme araştırma grubunu belirlemek için kullanılan kasıtlı örnekleme tekniklerinden biridir. Kolayda örnekleme katılmak için en yakın kişilerin seçilmesi, o anda erişilebilir olanlardan gerekli örneklem büyüklüğüne ulaşılan kadar bu prosedürün devam ettirilmesini gerektirir (Karataş, 2015). Araştırmaya dahil olmak için onay veren 15 öğretmen ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tablo 1 örneklemin bilgilerini göstermektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	33	7	Lisans
K2	Kadın	35	8	Yüksek Lisans
K3	Erkek	29	4	Lisans
K4	Kadın	45	12	Lisans
K5	Kadın	42	12	Lisans
K6	Erkek	30	6	Lisans
K7	Kadın	40	16	Lisans
K8	Kadın	35	11	Yüksek Lisans
K9	Erkek	33	10	Yüksek Lisans
K10	Kadın	41	15	Yüksek Lisans
K11	Kadın	43	16	Lisans
K12	Erkek	44	17	Lisans
K13	Kadın	37	14	Lisans
K14	Kadın	35	11	Lisans
K15	Erkek	31	8	Lisans

Bu tablo, bir araştırmanın katılımcılarının demografik özelliklerini göstermektedir. Toplamda 15 katılımcıdan oluşan bu örneklemin demografik dağılımı aşağıdaki şekildedir: Cinsiyet açısından, katılımcıların %60'ı kadın (n=9) ve %40'ı erkek (n=6) olarak belirlenmiştir. Yaş dağılımı incelendiğinde, katılımcıların yaşları 29 ile 45 arasında değişmektedir. Ortalama yaş, bu katılımcı grubu için yaklaşık olarak 37'dir. Kıdem durumu göz önüne alındığında, katılımcıların kıdemleri 4 ile 17 yıl arasında değişmektedir. Ortalama kıdem süresi yaklaşık olarak 10 yıldır. Öğrenim durumu açısından, katılımcıların çoğunluğu lisans (Bachelor's) veya yüksek lisans (Master's) düzeyinde eğitim almıştır. Katılımcıların %60'ı lisans, %40'ı ise yüksek lisans eğitimine sahiptir. Sonuç olarak, bu tablo, araştırmaya katılanların cinsiyet, yaş, kıdem ve öğrenim durumu gibi demografik özelliklerini göstermektedir. Katılımcıların çoğunluğunun kadın olduğu ve eğitim düzeylerinin yüksek olduğu gözlemlenmektedir.

Veri Toplama Aracı

İki uzmanın bakış açısına dayanarak, araştırma konusundaki görüşlerini öğrenmek için 6 soruluk bir görüşme formu oluşturulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda form 3 soru ile son haline getirilmiştir. Sorular, katılımcıların konuya ilişkin tutumları, deneyimleri ve görüşleri hakkında bilgi edinmek amacıyla yazılı hale getirilmiş ve öğretmenlere yöneltilmiştir. Gönüllü bir görüşmeye katılması için öğretmenle ilk olarak araştırmacılar tarafından iletişime geçilmiş ve görüşmenin amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir. Belirlenen gün ve saatte, görüşmeler öğretmenin eğitim verdiği yerde gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma grubunun bir parçası olmak üzere çeşitli bölgelerden öğretmenler özenle seçilmiştir. Bu nedenle, eğitimcilerin çoğunluğu çeşitli elektronik arayüz araçları kullanılarak internet üzerinden uzaktan video görüşmelerine katılmıştır. Veri toplama sürecinde, öğretmenlerle yüz yüze ve sanal görüşmeler kendi programlarına göre planlanmış ve karşılıklı olarak mutabık kalınan bir zamanda gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler en az 17 dakika, en fazla 45 dakika sürmüş ve ortalama süre 28 dakika olmuştur. Araştırma için toplanan verilerin incelenmesinde içerik analizi yaklaşımı kullanılmıştır. İçerik analizi özünde, görüşme dökümlerinden elde edilen materyalin ilgili konunun teorik çerçevesine uygun olarak düzenlenmesidir. Bu çalışmada amaç, kodlar içindeki ilgili fikir ve temalardan kodlar türetmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). İlk olarak, bu vakadaki görüşme verileri bilgisayar ortamına taşınmıştır. Genel olarak, öğretmenlerin yanıtları tekrar, yazım hataları ya da anlamsız cümleler açısından incelenmiştir (Ekiz, 2003). İki alan uzmanı bağımsız olarak verileri incelemiş, kod ve temaları çıkarmış ve çalışma analizinin geçerliliğini sağlamıştır. Araştırmacıların kod ve temalarının benzerlik oranı (r:75) önemli derecede bir ilişki olduğunu göstermiştir. Karar verilemeyen kodlar ve konular hakkında bağımsız bir alan uzmanının görüşü alındıktan sonra uygun olan veya önerilen kodlar ve temalar araştırmaya dahil edilmiştir. Böylece nitel araştırmada güvenilirliğin bir diğer boyutu olan inandırıcılık, puanlayıcı güvenilirliği ile desteklenmeye çalışılmıştır. Çünkü puanlayıcı güvenilirliğini sağlamak itibarı artırmanın bir yöntemidir. Kod ve tema geliştirmenin her aşamasında kuramsal çerçeveye yer verilmesine özen gösterilmiştir (Karataş, 2015). Nitel araştırma güvenilirlik türlerinden biri olan aktarılabiliğin sağlanmasında, çalışmanın ve veri toplama süreçlerinin detaylı bir şekilde açıklanmasının yanı sıra teorik arka planın da verilmesinin çok yardımcı olduğu söylenebilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Kitap okuma alışkanlığının öğretmenlik mesleği üzerindeki etkisi hakkında düşüncelerinizi paylaşır mısınız?

Katılımcılara yöneltilen "Kitap okuma alışkanlığının öğretmenlik mesleği üzerindeki etkisi hakkında düşüncelerinizi paylaşır mısınız?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlik mesleğinde büyük bir öneme sahiptir. Öğrencilere kitapları sevdirmek ve örnek olmak için kitap okuma alışkanlığı geliştirmek gerekir."

(K2) "Kitaplar, öğretmenlerin bilgi ve öğretme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Farklı konulardaki kitaplar öğretim materyali olarak da kullanılabilir."

(K3) "Kendi kişisel gelişimimizi desteklemek için kitap okumak, sınıf içinde daha iyi bir öğretmen olmamıza yardımcı olabilir."

(K4) "Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin öğrencilere örnek olma ve okuma alışkanlığını teşvik etme açısından kritiktir."

(K5) "Kitaplar, farklı kültürleri ve perspektifleri anlama konusunda öğretmenlere yardımcı olabilir, bu da sınıf içinde daha iyi bir kültürel farkındalık yaratır."

(K6) "Kitaplar öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlar. Farklı yazarların üsluplarını ve dil kullanımını öğretimde kullanabiliriz."

(K7) "Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin öğrencilere daha fazla bilgi sunma yeteneklerini artırır ve derslerini daha zengin hale getirir."

(K8) "Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıkları, sınıf içindeki disiplini ve öğrencilere olan motivasyonu olumlu yönde etkileyebilir."

(K9) "Kişisel olarak kitap okuma alışkanlığına sahip olan bir öğretmen, öğrencilere okuma tutkusunu aşılama konusunda daha etkili olabilir."

(K10) "Kitaplar, öğretmenlerin öğrencilere farklı bakış açıları sunmalarına ve eleştirel düşüncelerini teşvik etmelerine yardımcı olur."

(K11) "Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin pedagojik yaklaşımlarını zenginleştirir ve sınıf içinde daha yaratıcı olmalarını sağlar."

(K12) "Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıkları, öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmelerine ve okuma becerilerini artırmalarına katkı sağlar."

(K13) "Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin öğrencilerle daha iyi empati kurmalarına yardımcı olabilir çünkü farklı karakterlerin deneyimlerini anlamalarını sağlar."

(K14) "Öğretmenler, kitapları ders materyali olarak kullanarak öğrencilere daha ilgi çekici ve derinlemesine dersler sunabilirler."

(K15) "Kitaplar, öğretmenlerin öğrenme süreçlerine yönelik bilgilerini güncellemelerine ve pedagojik yaklaşımlarını geliştirmelerine yardımcı olur."

Bu ifadeler, kitap okuma alışkanlığının öğretmenlik mesleği üzerindeki olumlu etkilerini yansıtmaktadır. Öğretmenlerin değerlendirmelerine göre kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin profesyonel gelişimini destekler ve öğretim materyali seçiminde daha geniş bir perspektif sunar. Ayrıca, öğretmenlerin bilgi birikimini artırır ve pedagojik yaklaşımlarını zenginleştirir. Öğretmenler, kendi okuma alışkanlıklarını öğrencilere örnek olarak göstererek, okuma tutkusunu ve eleştirel düşünme becerilerini öğrencilere aktarabilirler. Kitaplar ayrıca kültürel farkındalığı artırır ve öğrencilerle daha iyi empati kurma yeteneğini destekler. Sonuç olarak, kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin sınıf içi etkileşimlerini ve öğrenci ilişkilerini güçlendirir, daha zengin dersler sunmalarını sağlar ve öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmada önemli bir araçtır.

Kendi kitap okuma alışkanlıklarınızın öğrencilerinize nasıl ilham verebileceğini düşünüyorsunuz?

Katılımcılara yöneltilen "Kendi kitap okuma alışkanlıklarınızın öğrencilerinize nasıl ilham verebileceğini düşünüyorsunuz?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Kendi kitap okuma alışkanlığımı öğrencilerle paylaşarak, kitapların hayatlarını nasıl zenginleştirebileceğini göstermeye çalışıyorum."

(K2) "Sık sık kitaplar hakkında konuşarak, öğrencilerin yeni kitaplar keşfetmelerine ve okuma alışkanlığı kazanmalarına yardımcı oluyorum."

(K3) "Sınıfımızda kitaplarla dolu bir köşe oluşturarak, öğrencilerin rahat bir ortamda okumalarını teşvik ediyorum."

(K4) "Kendi okuma deneyimlerimi derste paylaşarak, öğrencilerin okuma hakkında konuşma cesareti kazanmalarını sağlıyorum."

(K5) "Okuma günlükleri tutarak, öğrencilere kendi okuma yolculuğumuzu gösteriyorum ve onların da bu yolda ilerlemelerini destekliyorum."

(K6) "Farklı türlerdeki kitapları öğrencilere önererek, onları farklı ilgi alanlarına yönlendirme fırsatı yaratıyorum."

(K7) "Kitapların önemini vurgulayarak, öğrencilerin yaşamlarının her alanında okuma fırsatları olduğunu anlamalarına yardımcı oluyorum."

(K8) "Sık sık kütüphaneye sınıfça ziyaretler düzenleyerek, öğrencilerin kitaplarla etkileşim kurma fırsatını artırıyorum."

(K9) "Kendi okuma listemi ve favori kitaplarımı paylaşarak, öğrencilerin benimle daha fazla etkileşim kurmalarını ve okuma önerileri alabilmelerini sağlıyorum."

(K10) "Öğrencilerle kitap kulüpleri oluşturarak, grup halinde kitaplar hakkında tartışma ve paylaşma fırsatı sunuyorum."

(K11) "Kitap okuma etkinlikleri düzenleyerek, öğrencilere kitapları sadece ders materyali olarak değil, aynı zamanda keyifli bir hobi olarak görmelerini sağlıyorum."

(K12) "Kendi okuma hikayelerimi anlatarak, öğrencilere kitapların yaşamlarını nasıl etkileyebileceğini somut örneklerle göstermeye çalışıyorum."

(K13) "Öğrencilere kendi okuma hedeflerini belirleme ve takip etme konusunda rehberlik ediyorum, böylece kitap okuma alışkanlığı kazanmalarını destekliyorum."

(K14) "Öğrencilere kitaplarla ilgili proje ve sunum fırsatları sunarak, okuma pratiği ve yaratıcı düşünme becerilerini bir araya getiriyorum."

(K15) "Kendi tutkulu okuma alışkanlığımı öğrencilere göstererek, onların da kendi ilgi alanlarında kitapları keşfetmelerini teşvik ediyorum."

Bu ifadeler, öğretmenlerin kendi kitap okuma alışkanlıklarını paylaşarak öğrencilere kitapokuma ilhamı vermeye nasıl çalıştığını yansıtmaktadır. Bu yöntemler, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını teşvik etmek ve kitapları daha cazip hale getirmek için kullanılabilir. Eldeki öğretmen görüşlerini genel olarak değerlendirecek olursak, öğretmenlerin kendi kitap okuma alışkanlıklarını öğrencilere nasıl ilham verebileceği konusunda önemli ipuçları ve stratejiler bulunmaktadır. Bu görüşler, öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarını öğrencilere aktarırken kullanabilecekleri yöntemleri göstermektedir. Öğretmenler, öğrencilere kendi okuma deneyimlerini paylaşarak ve

kitap önerileri sunarak öğrencileri okuma konusunda teşvik etmektedirler. Ayrıca, sınıf içinde rahat bir okuma ortamı oluşturarak ve kitap kulüpleri gibi etkinlikler düzenleyerek öğrencileri kitaplarla etkileşimde bulunmaya teşvik etmektedirler. Öğretmenler, kendi okuma hedeflerini ve tutkularını öğrencilere açıkça ileterek, okuma alışkanlığının kişisel ve öğrenci başarısı üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadırlar. Ayrıca, öğrencilerin okuma pratiği ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olacak proje ve sunum fırsatları sunarak, kitap okuma alışkanlığını daha interaktif hale getirmeye çalışmaktadırlar. Öğrencilere kendi okuma hedeflerini belirleme konusunda rehberlik ederek, özgüvenlerini artırmak ve okuma alışkanlığı kazanmalarını desteklemektedirler.

Daha fazla kitap okuma alışkanlığı geliştirmek için öğretmenlere yönelik nasıl destekler sağlanabilir?

Katılımcılara yöneltilen "Daha fazla kitap okuma alışkanlığı geliştirmek için öğretmenlere yönelik nasıl destekler sağlanabilir?" şeklindeki açık uçlu soruya verilen yanıtlara ait doğrudan alıntılara aşağıda yer verilmiştir. Bir sonraki aşamada ise doğrudan alıntılar yorumlanmıştır.

(K1) "Öğretmenlere kitap kulüpleri veya okuma grupları oluşturma fırsatları sunarak, meslektaşlarıyla kitapları tartışma ve paylaşma şansı verilmelidir."

(K2) "Okullar, öğretmenlere periyodik olarak okuma materyalleri temin etmeli ve kütüphaneleri zenginleştirmeli."

(K3) "Öğretmenlere eğitimler ve atölyeler düzenleyerek, öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak için etkili stratejiler öğretmelerine yardımcı olunmalı."

(K4) "Öğretmenlerin kişisel okuma hedeflerini belirlemelerine ve bu hedeflere ulaşmalarına destek sağlamak amacıyla mentorluk programları oluşturulabilir."

(K5) "Okullar, öğrencileri daha fazla okumaya teşvik etmek için okuma etkinlikleri ve yarışmalar düzenlemeli ve öğretmenleri bu tür etkinliklere katılmaya teşvik etmelidir."

(K6) "Eğitim kurumları, öğretmenlere daha fazla serbest zaman sağlayarak, kendi kişisel okuma alışkanlıklarını geliştirmeleri için zaman yaratmalıdır."

(K7) "Okul yöneticileri, öğretmenlerin okuma listelerini ve kaynaklarını paylaşmalarını teşvik ederek okuma alışkanlığına katkı sağlayabilirler."

(K8) "Profesyonel gelişim programları, öğretmenlere okuma stratejileri ve kitap seçimi konusunda eğitimler sunarak onların okuma öğretiminde daha yetkin olmalarına yardımcı olmalıdır."

(K9) "Okullar, öğretmenlerin kitap okuma etkinlikleri ve projeleri ders programlarına entegre etmelerini teşvik edebilirler."

(K10) "Okul yöneticileri, okuma koçları veya danışmanları ile işbirliği yaparak öğretmenlere bireysel okuma hedefleri belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusunda yardımcı olabilirler."

(K11) "Eğitim kurumları, öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığına yönelik başarılarını ve katkılarını tanımayı teşvik eden ödüllendirme sistemleri oluşturabilirler."

(K12) "Okullar, öğrencilerle daha fazla okuma etkinliği düzenlemesi için öğretmenlere kaynak sağlamalıdır."

(K13) "Okullar, öğretmenlerin kitaplarla ilgili dijital kaynaklara ve e-kitaplara daha kolay erişimini sağlamalıdır."

(K14) "Eğitim kurumları, öğretmenlerin kitapların öğrencilerin yaşamlarını nasıl zenginleştirebileceğini anlatan örnek öykülerini paylaşmalarını teşvik etmelidir."

(K15) "Okullar, kitap okuma alışkanlığını desteklemek için öğretmenlere düzenli olarak güncellenen okuma listeleri ve öneriler sunabilirler."

Bu ifadeler, öğretmenlere kitap okuma alışkanlığını geliştirmeleri için sunulan desteklerin çeşitliliğini yansıtmaktadır. Okullar, eğitim kurumları ve yöneticiler, öğretmenlerin bu alışkanlığı geliştirmelerini teşvik etmek ve desteklemek için çeşitli stratejileri uygulayabilirler. Öğretmenlere kitap okuma alışkanlığı geliştirmeleri için sağlanabilecek desteklerin öğretmenler tarafından önerilen yöntemlerin bir yansıması olduğunu görüyoruz. Bu öneriler, öğretmenlerin kendi kitap okuma alışkanlıklarını artırmalarını ve öğrencilerine de bu alışkanlığı kazandırmalarını kolaylaştırmayı hedefliyor. Önerilen destekler arasında, öğretmenlere yönelik kitap kulüpleri veya okuma grupları oluşturmanın teşvik edilmesi, okuma materyallerine erişimi kolaylaştırmak amacıyla kütüphanelerin zenginleştirilmesi ve okuma hedeflerini belirleme konusunda mentorluk programlarının oluşturulması gibi stratejiler bulunuyor. Ayrıca, okuma etkinlikleri ve yarışmalar düzenlenerek öğretmenlerin öğrencileri daha fazla okumaya teşvik etmeleri destekleniyor. Öğretmenlerin kişisel okuma alışkanlıklarını artırmalarına yönelik zaman ve kaynak yaratılması, okuma listeleri ve kaynaklarını paylaşma teşviki, profesyonel gelişim programlarıyla öğretmenlerin okuma stratejilerini ve kitap seçimini iyileştirmeleri destekleniyor. Ayrıca, okuma etkinliklerini ders programlarına entegre etme ve okuma koçları veya danışmanları ile işbirliği yapma gibi öneriler de dikkat çekiyor. Sonuç olarak, bu

öneriler, öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarını geliştirerek öğrencilere ilham vermelerine yardımcı olacak çok çeşitli stratejiler sunuyor. Okullar, eğitim kurumları ve yöneticiler, bu önerileri uygulayarak öğretmenlerin ve dolayısıyla öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını artırabilirler. Bu, öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmelerine ve okuma kültürünü teşvik etmelerine katkı sağlayabilir.

SONUÇ

Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığının öğretmenlik mesleği üzerinde olumlu etkilerini vurguluyor ve bu etkileri detaylı bir şekilde açıklıyor. Özellikle şu önemli noktaları vurgulamaktadır: Profesyonel Gelişimi Destekler: Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin sürekli olarak öğrenme ve bilgi birikimlerini artırma çabalarını yansıtır. Bu, öğretmenlerin güncel bilgilere erişim sağlamalarını ve mesleklerindeki gelişmeleri takip etmelerini teşvik eder. Geniş Perspektif Sunar: Kitaplar, farklı konularda ve bakış açılarında bilgi sunar. Bu da öğretmenlere öğrencilerine daha zengin ve çeşitli bir eğitim deneyimi sunma fırsatı verir. Örneklik Rolü Oynar: Öğretmenler, kendi kitap okuma alışkanlıklarını öğrencilere göstererek öğrencilere okuma tutkusunu aşılama önemli bir rol üstlenirler. Bu, öğrencilerin öğretmenlerini bir model olarak görmelerini sağlar. Kültürel Farkındalığı Artırır: Kitaplar, farklı kültürleri ve yaşamları anlama fırsatı sunar. Bu da öğrencilere kültürel çeşitliliği anlama ve takdir etme becerilerini geliştirme şansı verir. Empatiyi Destekler: Kitaplar, farklı karakterlerin yaşamlarını ve deneyimlerini anlama fırsatı sunar. Bu da öğretmenlere öğrencileriyle daha derin bir bağ kurma ve onların duygusal ihtiyaçlarına daha iyi yanıt verme yeteneği kazandırır. Etkili Sınıf İçi Etkileşimleri Teşvik Eder: Kitap okuma alışkanlığı, öğretmenlerin sınıf içi etkileşimlerini daha ilgi çekici ve etkili hale getirme fırsatı sunar. Öğretmenler, kitapları ders materyali olarak kullanarak öğrencileri daha çok etkileyebilirler. Bu değerlendirmeler, kitap okuma alışkanlığının öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimine önemli katkılar sağladığını ve aynı zamanda öğrencilere daha zengin bir öğrenme deneyimi sunma potansiyeli taşıdığını vurgular. Bu nedenle, kitap okuma alışkanlığının öğretmenlik mesleği üzerindeki olumlu etkileri, eğitim sistemlerinde teşvik edilmeli ve desteklenmelidir.

Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarını öğrencilere aktararak öğrencilere kitaplara ilham vermeye nasıl çalıştıklarını açık bir şekilde yansıtmaktadır. Bu yaklaşımlar, öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını teşvik etme ve kitapları daha çekici hale getirme amacını taşımaktadır. İncelenen öğretmen görüşleri, bu konuda birkaç önemli noktayı vurgulamaktadır: Öğretmenlerin kişisel okuma deneyimlerini paylaşma: Öğretmenler, öğrencilerine kendi kitap tercihleri, okuma yolculukları ve deneyimlerini açıkça anlatarak öğrencilerle daha kişisel bir bağ kurma ve okuma alışkanlığını paylaşma fırsatı yakalarlar. Bu, öğrencilere öğretmenlerini daha yakından tanımalarını sağlar. Kitap önerileri sunma: Öğretmenler, öğrencilere kitap önerileri sunarak onları yeni ve ilgi çekici kitaplarla tanıştırabilirler. Bu, öğrencilerin okuma materyali seçerken daha fazla çeşitlilik gözetmelerini sağlar. Okuma etkinlikleri ve projeler düzenleme: Öğretmenler, sınıf içinde kitap okuma etkinlikleri ve projeler düzenleyerek öğrencilere okuma pratiği yapma fırsatı sunarlar. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin kitapları daha etkili bir şekilde incelemelerine ve tartışmalarına olanak tanır. Sınıf içi okuma ortamı oluşturma: Rahat bir okuma ortamı yaratmak, öğrencilerin kitapları daha keyifli bir şekilde keşfetmelerine yardımcı olur. Öğretmenler, sınıflarında okuma köşeleri veya kitaplarla dolu bir köşe oluşturarak bu atmosferi teşvik edebilirler. Öğrencilere okuma hedefleri belirleme fırsatı verme: Öğretmenler, öğrencilere kendi okuma hedeflerini belirleme ve takip etme konusunda fırsat sunarak öğrencilerin okuma alışkanlığı kazanmalarını desteklerler. Bu yaklaşımlar, öğretmenlerin öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmada kullandıkları etkili stratejileri yansıtmaktadır. Okuma alışkanlığının öğrenciler üzerinde olumlu etkilerini artırmanın yanı sıra, öğrenci-öğretmen ilişkilerini güçlendirmeye ve daha etkili bir öğrenme ortamı oluşturmaya katkı sağlarlar.

Öneriler:

Eğitim kurumları, öğretmenlerin kendi kişisel okuma alışkanlıklarını geliştirmelerini teşvik etmek için kaynaklar ve fırsatlar sunmalıdır. Okuma materyali sağlama, kitap kulüpleri veya okuma grupları oluşturma gibi destekler sağlanabilir.

Öğretmenlere, öğrencilerine uygun kitaplar önerme becerilerini geliştirmeleri için eğitim verilmelidir. Bu, öğrencilerin ilgi alanlarına ve seviyelerine uygun kitapları daha iyi seçmelerine yardımcı olabilir.

Okuma köşeleri oluşturarak veya sınıf içinde kitapların daha erişilebilir olduğu bir ortam yaratılarak öğrencilere rahat bir okuma atmosferi sunulmalıdır.

Okuma etkinliklerinin çeşitlendirilmesi, öğrencilerin farklı okuma deneyimleri yaşamalarına yardımcı olabilir. Öğretmenler, kitap tartışmaları, yazar ziyaretleri veya okuma yarışmaları gibi etkinlikler düzenleyerek öğrencileri okumaya teşvik edebilirler.

Eğitim kurumları, öğretmenlerin okuma alışkanlıklarının mesleki gelişimlerine nasıl katkı sağlayabileceğini vurgulamalıdır. Bu, öğretmenlerin güncel bilgilere erişim sağlama, yeni pedagojik yaklaşımları öğrenme ve öğrencilere daha iyi hizmet etme konusundaki motivasyonlarını artırabilir.

KAYNAKÇA

- Akyol, H. (2012). Türkçe öğretim yöntemleri. (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Akyol, H. ve Kodan, H. (2016). Okuma güçlüğü olan bir öğrencinin okuma güçlüğüne giderilmesine yönelik bir uygulama: Akıcı okuma stratejilerinin kullanımı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 7-21.
- Applegate, A. J. ve Applegate, M. D. (2004). The petereffect: Reading habits and attitudes of preservice teachers. *Reading Teacher*, 57(6), 554-565
- Aytan, N. (2015). *Yaratıcı okuma*. İstanbul: Nobel yay.
- Budak, H. (2016). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin öz düzenleme, motivasyon, biliş üstü becerileri ve matematik dersi başarılarının belirlenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*.
- Çağlayan, A. A. (2016). Yetişkinler okuma yazma öğretimi ve temel eğitim programını tamamlayan bireylerin okuma-yazma düzeylerinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde: Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Çeliktürk, Z. ve Yamaç, A. (2015). İlkokul ve ortaokul öğrencileri için okuma kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 14(1), 97-107
- Day, R. R. ve Park, J. (2005). Developing reading comprehension questions. *Reading in a Foreign Language*, 17(1), 60-73.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metotlarına Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Guthrie, J. T. (2004). Teaching for literacy engagement. *Journal of Literacy Research*, 36(1), 1- 29.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karatay, H. (2014). *Okuma eğitimi kuram ve uygulama (2)*. Ankara: Pegem Akademi
- Kocaarslan, M. (2016). Garfield görselli 1-6. sınıflar için okumaya yönelik tutum ölçeğinin Türkçe uyarlama çalışması. *Elementary Education Online*, 15(4), 1217-1233
- Mokhtari, K. ve Reichard, C. A. (2002). Assessing students' metacognitive awareness of reading strategies. *Journal of educational psychology*, 94(2), 249.
- RAND Reading Study Group. (2002). *Reading for understanding: Toward an R&D program in reading comprehension*. Washington DC: Rand Education.
- Rasinski, T. V. (2012). Why reading fluency should be hot!. *The Reading Teacher*, 65(8), 516- 522.
- Samuels, S. J. (2006). Reading fluency: Its past, Present, and Future. In T. Rasinski, C. Blachowicz, ve K. Lems, (Eds.), *Fluency instruction: Research-Based best practices* (pp. 7-20). New York: Guilford
- Tompkins, G. E. (2010). *Literacy for the 21st century: A balanced approach (5th ed.)* Boston: Pearson Education Inc.
- Tuna, L. (2016). Okuma stratejilerinin 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasına, okuma tutumuna ve okuduğunu anlama becerisine etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi*.
- Ünal, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Ünal, Ş. (2006). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Akçağ Yayınları
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Yıldırım, K., Yıldız, M. ve Ateş, S. (2011). Is vocabulary a strong variable predicting reading comprehension and does the prediction degree of vocabulary vary according to text types? *Educational Sciences: Theory and Practice*, 11(3), 1541-1547.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe öğretimi yaklaşımlar ve modeller (2)*. Ankara: Pegem Akademi